

روزنامه سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، ورزشی صبح ایران

صاحب امتیاز و مدیرمسئول: مهدی رحمانیان

نشانی: تهران: میدان فاطمی، خیابان بهرام‌مصری، پلاک ۲۲ • تلفن گویا: ۸۸۹۲۵۴۶۷ • شماره ۵۳۲۲ • ۸ صفحه ۸۸۹۲۵۴۶۷ تلفن آگهی‌ها: ۸۶۰۳۶۱۱۹ • تلفن امور آگهی‌های شهرستان‌ها: ۷-۴۴۰۱۹۸۰۵ • تلفن امور مشترکین: ۸۸۹۰۳۵۴۸ • توزیع: موسسه مطبوعاتی نشرگستر امروز نوین • تلفن: ۰۹۳۸۵۲۲۱۰۱۶ • چاپ: صمیم

شترت

شنبه ۲ خرداد ۱۴۰۵ | ۶ ذی‌الحجه ۱۴۴۷ | ۲۳ می ۲۰۲۶ | سال بیست‌دوم • شماره ۵۳۲۲ • ۸ صفحه

اذان ظهر تهران ۱۲:۰۱ • اذان مغرب ۱۹:۲۸ • اذان صبح فردا ۲:۰۲ • طلوع آفتاب ۴:۵۴

www.sharghdaily.com

aparat:tasvirshargh

Telegram:SharghDaily

youtube:sharghdaily

twitter:sharghdaily

instagram:sharghdaily1

سفرخوانی

مقدونیه شمالی، اروپای مناطق محروم

علی مرسلی

وقتی وارد اسکوپیه، پایتخت مقدونیه شمالی در

سال ۲۰۲۶ شدم با نکته جالبی روبه‌رو شدم. این کشور عملاً تاکیسی اینترنتی ندارد؛ هیچ سرویس بین‌المللی

مثل اورب یا بولت فعال نیست و اپ‌های محلی موجود هم صرفاً همان تاکیسی تلفنی سنتی‌اند که سال‌ها پیش در

ایران منسوخ شد. دلایل این وضعیت چندلایه است. بازار داخلی با جمعیت اندک برای شرکت‌های بزرگ توجیه اقتصادی ندارد، اما مهم‌تر از آن، صنف تاکیس‌داران سنتی

در سراسر بالکان از نفوذ سیاسی قابل توجهی برخوردار است. این نفوذ در قالب تب قوانین محدودکننده و فشار

سازمان‌یافته، ورود بازیگران جدید را عملاً ناممکن کرده است. نتیجه آن است که اورب هرگز وارد این بازار نشده،

بولت تازه در حال بررسی ورود است و تاکیسی بی‌سیم سنتی همچنان سیستم غالب باقی مانده است. اما تصویر

کامل‌تر می‌شود وقتی بدانیم مقدونیه شمالی از سال ۲۰۰۵ کاندیدای عضویت در اتحادیه اروپااست، اکثریت مردمش

مسیحی‌اند و برخلاف همسایگان بالکانی‌اش، در جنگ‌های دهه ۹۰ درگیر نشده، در واقع تنها جمهوری سابق یوگسلاوی

بود که از طریق فرانس‌دوم و بدون هیچ درگیری نظامی به استقلال رسید. پس ریشه این غعب‌ماندگی سیستماتیک و

فساد اداری فراگیر را نمی‌توان به انزوا یا غرب یا دوری از دنیای آزاد نسبت داد. علل دیگری در کار است. این مقایسه

وقتی معادارتر می‌شود که به ایران نگاه کنیم؛ کشوری با اینترنت محدود، تحریم‌های بین‌المللی گسترده، خودتحریمی، ناکارآمدی سیستماتیک اداری، درگیر سه

جنگ واقعی در چهار دهه گذشته، اقتصادی تحت فشار، خشک‌سالی، حوادث طبیعی و… با این همه، تا همین

امروز زیرساخت‌های تکنولوژیک قابل توجهی در آن شکیل گرفته است: تاکسی‌های اینترنتی، فروشگاه‌های آنلاین، اپلیکیشن‌هایی از رژیم غذایی تا سرویس تعمیرات،

پیام‌رسان‌های داخلی، دولت الکترونیک و…

صرف‌نظر از کیفیت یا کارآمدی هرکدام از این موارد، این دستاوردها در چنین شرایط دشوار و غیرعادی‌ای که

بودیم و هستیم، بسیار چشمگیر هستند و دقیقاً به همین دلیل ناسف‌بارنده، چون نشان می‌دهند در غیاب این موانع

طاقت‌فرسا، چه پتانسیل عظیمی می‌توانست نیروی رانش ایران در دنیای فناوری باشد و چه سرمایه و انرژی‌ای هر

روز هدر می‌رود و عمر چه استعدادهایی در این سرزمین تباه می‌شود.

علم خوانی

آنزیم آلزایمر پیدا شد

پژوهشگران «دانشکده پزشکی دانشگاه ایندیانا» ادعا کردند آنزیم جدیدی کشف کرده‌اند که می‌توان با هدف قرار دادن آن، جلوی آلزایمر را گرفت.

کشف آنزیمی به نام IDOL در مغز، می‌تواند یک روش احتمالی را برای درمان بیماری آلزایمر در اختیار بیماران قرار دهد. در بررسی‌های آزمایشگاهی، حذف این آنزیم از

نورون‌ها توانست پلاک‌های آمیلوئیدی را که یکی از نشانه‌های اصلی بیولوژیکی آلزایمر است، به‌طور قابل توجهی کاهش دهد. پژوهشگران معتقدند این آنزیم

ممکن است به مغز کمک کند تا در برابر آسیب‌های مرتبط با این بیماری بهتر مقاومت نشان دهد.

جنگ‌های مدرن ساختار مولکولی طبیعت را از هم می‌پاشند. آنچه امروز

در میدان‌های جنگ رخ می‌دهد، صرفاً انفجار و تخریب فیزیکی نیست، بلکه نوعی دگرگونی عمیق شیمیایی و زیست‌محیطی است که تا دهه‌ها در خاک، آب، هوا و حتی چرخه‌های طبیعی زمین باقی می‌ماند. سلاح‌های امروزی، از

بمب‌های ترموباریک و فسفوری تا مهمات حاوی فلزات سنگین، محیط زیست را در سطح مولکولی هدف قرار داده‌اند؛ جایی که بنیان حیات شکل می‌گیرد.

بسیاری از مجامع دانشگاهی در دو دهه اخیر بارها هشدار داده‌اند که جنگ‌های معاصر، نوعی «آلودگی مولکولی» ایجاد می‌کنند. پس از هر

انفجار، میلیون‌ها ذره میکروسکوپی وارد هوا می‌شود؛ ذراتی که ترکیبی از فلزات سنگین، اکسیدها، ترکیبات گوگردی، نیتروژنی و مواد رادیواکتیو هستند.

این ذرات نه‌تنها در هوا پراکنده می‌شوند، بلکه وارد خاک، آب‌های زیرزمینی و زنجیره‌های زیستی طبیعت می‌شوند و ساختار شیمیایی اکوسیستم را تغییر می‌دهند.

در جنگ عراق، پژوهشگران دانشگاه‌های بغداد، بصره و چند مرکز تحقیقاتی اروپایی، آثار باقی‌مانده از اورانیوم ضعیف‌شده و فلزات جنگی را در خاک و رودخانه‌ها بررسی کردند. نتایج نشان داد که بسیاری از مناطق

بمباران‌شده، سال‌ها پس از پایان جنگ، همچنان دارای تراکم بالایی از ذرات فلزی و رادیواکتیو هستند. این ذرات وارد چرخه طبیعی شده‌اند. گیاه آنها را جذب می‌کند، آب آنها را جابه‌جا می‌کند و باد آنها را به مناطق دورتر می‌برد.

در واقع، جنگ مدرن مرز جغرافیایی ندارد؛ مولکول‌های ناشی از انفجار می‌توانند هزاران کیلومتر حرکت کنند.

سلاح‌های ترموباریک نیز تنها ساختمان‌ها را نابود نمی‌کنند. حرارت بسیار شدید این انفجارها، ساختار شیمیایی خاک را تغییر می‌دهد. دمای بالا

سعیدنسی

مستند ساز

می‌تواند ترکیبات آلی موجود در زمین را بسوزاند و میکروارگانیسم‌هایی را که مسئول تعادل زیستی خاک هستند از بین ببرد. پژوهش‌های محیط‌زیستی در دانشگاه‌های اروپایی نشان داده است که خاک مناطق جنگی، پس از

بمباران‌ها گسترده، دچار کاهش تنوع میکروبی می‌شود. مسئله‌ای که حاصلخیزی زمین و چرخه طبیعی تجزیه مواد را مختل می‌کند.

یکی دیگر از پیامدهای کمتر دیده‌شده جنگ، تغییر مولکولی آب است. انفجارها و سوختن مهمات، حجم بزرگی از ترکیبات نیتروژنی و فلزی را وارد رودخانه‌ها و سفره‌های زیرزمینی می‌کند. این ترکیبات می‌توانند میزان

اسیدیته آب را تغییر دهند و تعادل شیمیایی اکوسیستم‌های آبی را بر هم بزنند. برخی تحقیقات در آسیای جنوب شرقی و خاورمیانه نشان داده‌اند که در مناطق جنگی، تجمع فلزات سنگین در رسوبات رودخانه‌ها تا سال‌ها

ادامه پیدا می‌کند و حتی پس از پایان درگیری‌ها، طبیعت همچنان در حال جذب آثار جنگ است.

در سال‌های اخیر، بسیاری از روزنامه‌های معتبر آمریکایی و اروپایی از «جنگ علیه طبیعت» سخن گفته‌اند. تحلیلگران محیط زیست معتقدند

گزارش خوانی

اشک و شادی در آیین جمعی موسیقی

گیوسفغوری

فرهنگ ایرانی، عربی، آفریقایی و دریایی که طی قرن‌ها دادوستد، مهاجرت و رفت‌وآمد در سواحل خلیج فارس و دریای عمان شکل گرفته است. به همین دلیل، این موسیقی علاوه بر ریت‌ها، تند و پرتحرک، نوعی حس جمعی و آیینی نیز در خود دارد؛ موسیقی‌ای که بیش از آنکه فردی باشد،

برای جمع، مشارکت و همراهی ساخته شده است.

به‌ویژه قطعه پایانی که محسن شریفیان در کنار حوض سیاه اجرا کرد، حال‌وهوایی کاملاً سوگوارانه داشت؛ اجرایی که در میان هیاهوی ریت‌ها و شور جمعیت، ناگهان لحن دیگری به فضا می‌بخشید و اندوه‌ماهای گذشته را به یاد می‌آورد. گویی موسیقی جنوب، در کنار سرزندگی‌اش، هنوز حامل

حافظه رنج و فقدان نیز بود.

درباره ویژگی‌های هنری این رویداد می‌توان نقد و بررسی‌های فراوانی انجام داد؛ هم درباره کیفیت اجراها و هم درباره شیوه برگزاری، از دحام جمعیت یا گرمای سالن‌ها. اما این نمایشگاه وجهی اجتماعی داشت که به

نظر می‌رسید بر وجه صرفاً هنری آن غلبه می‌کند.

این برنامه در زمانی برگزار شد که جامعه ایران ماه‌ها درگیر جنگ، سوگ، اضطراب و اعتراضات بوده است. از این منظر، نیاز به رویدادی از این جنس کاملاً احساس می‌شد؛ رویدادی که مردم بتوانند برای ساعتی کنار یکدیگر بایستند، موسیقی بشنوند، حرکت کنند و دوباره حس حضور جمعی را تجربه کنند.

با این حال، این برنامه با یک کنسرت معمول تفاوت داشت؛ بیشتر شبیه نمایشگاهی زنده از صداها، سازها و گروه‌های مختلف بود. مخاطبان در سالن نمایشی نبودند، میان اجراها جابه‌جا می‌شدند و هر گوشه با حال‌وهوایی متفاوت روبه‌رو می‌شدند. در لحظاتی، فضای

موزه بیشتر به یک آیین جمعی شباهت پیدا می‌کرد تا یک اجرای رسمی صحنه‌ای.

شاید همین ویژگی بود که باعث می‌شد بسیاری از حاضران، فارغ از

چهارمین برنامه «موزیک تک»، عصر پنجشنبه (۳۱ اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۵) در محوطه بیرونی و داخلی موزه هنرهای معاصر برگزار شد. این برنامه با محوریت «صدا‌های جنوب و با درنگی بر موسیقی جنوب ایران» طراحی شده که در آن گروه‌های مختلفی از جنوب کشور به اجرا می‌پردازند و قطعاتی را با استفاده از سازهای الهام گرفته‌شده از دوران باستان تا دوران معاصر این منطقه می‌نوازند. عکس: مینم علاقمندان، ایرنا

جنگ‌ها و مرگ مولکول‌ها

فناوری نظامی جدید، برخلاف جنگ‌های کلاسیک، تنها هدف انسانی ندارد، بلکه کل سامانه طبیعی را تخریب می‌کند. وقتی بالایشگاه‌ها، نیروگاه‌ها و مراکز صنعتی بمباران می‌شوند، هزاران ترکیب شیمیایی وارد اتمسفر می‌شود. این مواد می‌توانند در واکنش با نور خورشید و رطوبت، مولکول‌های جدید و سمی‌تری تولید کنند. همان اتفاقی که در برخی جنگ‌های خاورمیانه موجب افزایش آلودگی هوا و باران‌های اسیدی شد.

حتی پوشش گیاهی نیز قربانی این تغییرات مولکولی است. دود ناشی از انفجارها، لایه‌ای از ذرات معلق روی برگ گیاهان ایجاد می‌کند و فرایند

فتوسنتز را مختل می‌کند. برخی پژوهشگران آسیایی در بررسی مناطق جنگی نشان داده‌اند که تراکم فلزات سنگین در گیاهان مناطق بمباران‌شده چندین برابر مناطق عادی است. این یعنی جنگ، نه‌فقط زمین، بلکه چرخه تولید

اکسیژن و حیات را نیز آلوده می‌کند. مسئله اصلی این است که آثار مولکولی جنگ، بسیار طولانی‌تر از خود جنگ باقی می‌ماند. ساختمان‌ها دوباره

ساخته می‌شوند، اما بازگشت تعادل شیمیایی طبیعت ممکن است دهه‌ها زمان ببرد. بسیاری از مواد ناشی از مهمات مدرن، نیمه عمر طولانی دارند و

بدراحتی تجزیه نمی‌شوند. آنها در خاک می‌مانند، در آب حرکت می‌کنند و آرام‌آرام وارد همه اجزای اکوسیستم می‌شوند.

جنگ در قرن بیست‌ویکم دیگر فقط نبرد ارتش‌ها نیست؛ نبردی است علیه مولکول‌های طبیعت. انفجارها شاید در چند ثانیه پایان یابند، اما

واکنش‌های شیمیایی و زیست‌محیطی آنها سال‌ها ادامه پیدا می‌کند. امروز دانشمندان محیط زیست هشدار می‌دهند که بزرگ‌ترین قربانی جنگ‌های

مدرن، شاید خود زمین باشد؛ سیاره‌ای که آرام و بی‌صدا، آثار این انفجارها را در عمق مولکول‌ها پنهان کرده است.

تحلیل خوانی

طبقه متوسط «شکست» را نمی‌پذیرد

تارس اینکه هرچه می‌خوریم ماه دیگر نتوانیم بخریم، اینکه داروهایمان

با این قیمت کلان را در آینده می‌توانیم تهیه کنیم، شهریه مهدکودک یا مدرسه

چقدر گران‌تر می‌شود و… بخشی از زندگی افرا در جامعه اکنون است.

مطهره خرده‌مندان در اقتصادنیوز گفت‌وگویی با عباس نعیمی جورشری،

مدیرگروه جامعه‌شناسی حقوق انجمن جامعه‌شناسی ایران انجام داده که

درباره وضعیت مالی طبقه متوسط و تأثیر آن در زندگی آنان است. به

بخش‌هایی از این گفت‌وگو در ادامه اشاره می‌شود.

این جامعه‌شناس به کاهش تعداد افراد طبقه متوسط و حذف برخی از

شاخص‌های زندگی آنها مثل کلاس‌های ورزشی و آموزشی، سفر، سبب فرهنگی

و… به نفع هزینه‌های روزمره زندگی اشاره می‌کند و می‌گوید: «کاهش

توان اقتصادی طبقه متوسط و حذف تدریجی این مؤلفه‌ها، نشانه‌ای از

فروپاشی سبک زندگی و تضعیف یکی از مهم‌ترین پایه‌های بازتولید اجتماعی

این طبقه است. توجه کنیم که از منظر جامعه‌شناسی، طبقه متوسط فقط با

سطح درآمد تعریف نمی‌شود، بلکه با مجموعه‌ای از منابع فرهنگی، نمادین

و سبک زیست شناخته می‌شود. وقتی این عناصر حذف می‌شوند، طبقه

متوسط نه‌فقط از نظر اقتصادی، بلکه از نظر هویتی و روانی نیز دچار فرسایش

می‌شود. به‌ویژه در شهرهای بزرگ، طبقه متوسط ممکن است از منظر درآمدی،

سکونت و مصرف شباهت‌هایی با الگوهای زندگی طبقه فقیر پیدا کند.»

این جامعه‌شناس ادامه می‌دهد: «چند پیامد روانی می‌توان برای آن

برشمرد: نخستین پیامد، شکل‌گیری اضطراب مزمن و احساس ناامنی

وجودی است. طبقه متوسط معمولاً خود را بر پایه پیش‌بینی‌پذیری زندگی،

امکان برنامه‌ریزی و امید به ارتقای نسلی بازتولید می‌کند. وقتی درآمد‌ها

صرف هزینه‌های ضروری می‌شود و امکان سرمایه‌گذاری روی آینده، فرزندان

یا حتی فراغت از بین می‌رود، احساس بی‌ثباتی و بی‌اقتی افزایش می‌یابد. این

وضعیت می‌تواند به فرسودگی روانی، احساس شکست، شرم اجتماعی و

کاهش عزت نفس بینجامد. با متلا حذف فعالیت‌های فرهنگی و ورزشی،

به معنای حذف بخش مهمی از تسکین‌های روانی و فرصت‌های

بازسازی انرژی ذهنی است. در نتیجه، تنش‌های روزمره انباشته می‌شوند و

فرد در چرخه‌ای از کار، هزینه و نگرانی قرار می‌گیرد؛ چرخه‌ای که به کاهش

امید اجتماعی و افزایش احساس عقب‌ماندگی منجر می‌شود.»

نعیمی جورشری تأکید می‌کند: «از نظر جامعه‌شناسی، سبک زندگی طبقه متوسط، طبقه‌ای است که «شکست» را به‌عنوان بخشی از چرخه طبیعی

زندگی نمی‌پذیرد، بلکه آن را به‌عنوان یک «اجحاف» درک خواهد کرد. وقتی

این طبقه احساس کند که «شده برای او غیرممکن شده و تنها مسیرش «سقوط»

است، دیگر از قواعد فعلی برای حفظ نظم پیروی نمی‌کند». او در بخش دیگری

از سخنانش می‌گوید: «از نگاه من که نگاه ساختاری دارم، پیامدهای اجتماعی

حتی وسیع‌تر و بنیایی هستند. از منظر اجتماعی، این فرایند موجب اختلال در

بازتولید طبقه متوسط می‌شود. امکان انتقال مزیت‌های طبقاتی به نسل بعد

کاهش می‌یابد و فاصله طبقه متوسط با طبقات بالا بیشتر و با طبقات پایین

مهم‌تر می‌شود. یاد در آن فرو می‌رود. از سوی دیگر، حذف این مؤلفه‌ها به تضعیف

هویت طبقاتی می‌انجامد. این وضعیت، به‌ویژه در نسل‌های جدید، می‌تواند به

احساس بی‌جاگامی اجتماعی منجر شود و به نظرم تا حدی شده است.»

شامل تمامی محصولات

کد تخفیف: ketab1405

شماره تلفن سفارشات ۰۲۱۸۸۹۴۲۰۳۵ | ۰۹۱۰۲۰۴۳۹۲۴

برای خرید آنلاین، کیوارکد را اسکن کنید

کتاب‌ساز